

ETNOHISTORIAS | ETHNOHISTORIES

Mironombo, Cronombo,

Metobo

Ngäbere

AUTOR / AUTHOR:

Roger Séptimo Jiménez – Ingeniero Agrónomo / Agricultural engineer

EDITORA / EDITOR:

Luz Graciela Joly Adames – Antropóloga / Anthropologist, Ph.D.

Mironombo, Cronombo kãgũe Metobo kuiti, jãre kue.

Metobo abogo ni krĩgri, nganga kuin amlen Mironombo, Cronombo abogo ni kiagua, doguã jubejube abogo bata nibi toen nguarabe ribanga bogon-bogon Metobo ye. Metobo abogo nomlen nebe mren dengã mōta amlen Mironombo, Cronombo abogo nomlen nebetre mundiare mrenbata: gua nõta, mōlō nõta jãnomlen kitetre kue dianca nomlen jogrã kon jĩtde ribanga metobogũe. Kirara rigata buguta krere noentdatre bata jite bugutadre Metobogũe. Jondron diangatre jogrã kon kuetre biti meta kue, biti ñãgãtre kue ie: titda kugũe noenen mabata, nebata magũe ti noendi nĩetre kue ie, magũe ti kuitei jãre, krĩre ya, ne amlen tigũe nũnein kōbãti, magũe guiere noendi nierabe nĩtre kuetre ie. Ne krĩdiare, biti jalinta bũguta iti mōta, kita amlen ja gari kue ngobobe. Drõrã kari kue nguilingã jogrã kue biti kiti temen kue. Ngõbo mubiai nigui vetegã kãgũe dilin kitigãta jabata kue nibita tãtde ie. Abogo kãgũe nguligãta kititda temen kue ngobo iti, nigui vetegã kãgũe dilin mada kãgũe kitigãta jabata nibita tãtde arato ie.

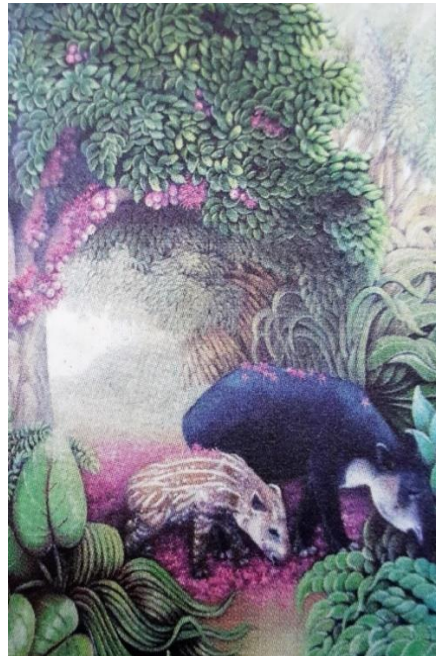

Ne abogo kãgũe nũnin krere arato. Drõrã nguilingãta kue biti kititda temen kue eteba nigui kãgũe dilin kisete kitigãta kue jabata nibita tãtde ie arato. Nibi tãtde bãbogã ie di nibi ja nãre jogrã nibogã. Ne abogo mundianri mōta kue: gua nõta, ngrĩ nõta jãgui kue. Metobo ngõtãtãta ven bũguta kãgũe dilingãta jogrã kon. Amlen ninin kue Metobo ye kã mriãne tãgua, kã mriãne tã magrã ñõte gua ye, ninin kue ie. Metobo abogo kãgũe ninin mada ie, nebata abogo magũe ti noendi, magũe ti juein ñõ-tdeya, magũe ti kuitei jãre, krĩre ne amlen tigũe nũadi kōbõti ninin kue ie. Biti kitadre.

Nü jingrabre gütio gä klirabata amlen kä nöte, kä nibi ico jogrä, ñügüi temen. Amlen nibira ju bigue. Ju biga oglare kue amlen nin ñüraba vetegä teta, amlen ñó jata vetegä güigün, jata nogregä jogrä güita temen kägüe ju kuitaga temen.

Ven ju biga vitibe kuetre amlen ñü raba vetegä jogrä teta abogo kägüe nin kuitaga temen. Bata diganteda kue, bigata oglare kue amlen ñü raba vetegä ñakara teta amlen jatatda vetegäta jogrä güita temen, kägüe ju kitagata temen, ne ven bigata vitibe kue amlen ñü raba vetegä ñagare güita amlen raba vetegë jogrä juteta abogo nin rigüitaga temen aibe jänglun, abogo ve bata kä güi de temen ietre.

Kä guí igo amlen ju ñagare jaken amatibe vatibe jaken se krere ñötra uguä nguitigä ngüen, amlen iti kägüe ninin ietre ju ye tärä jaken nete ni abogo käta jamigue enne nete ñaña ninin kue. Nigra nire kue amlen ju krií se krere te ñötra nibi toen ngüen, ni diaguegä kuati güita nibi toentre ie.

Amlen ninintre kue ju ye tärä kälimen ni abogo kä ta jamigue enne nete, mun anlin guä ninintre kue nigüi. Ki matde guägrä amlen ni tdonlin iti jugüete se krere, nigra-nri guä kue amlen ni nibi toen diguegä kuati güita ietre, amlen kri-krií mialin kä te röare güi nibi toen ie.

Ki guägrä amlen ni tdonlin jugüete se krere kä nigui kain itire küdebiti ügate nigui kribiti kä te röare se krere.

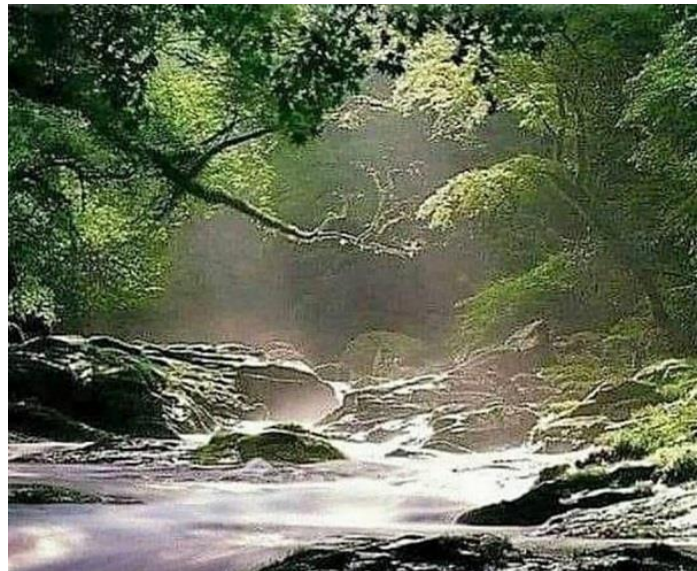
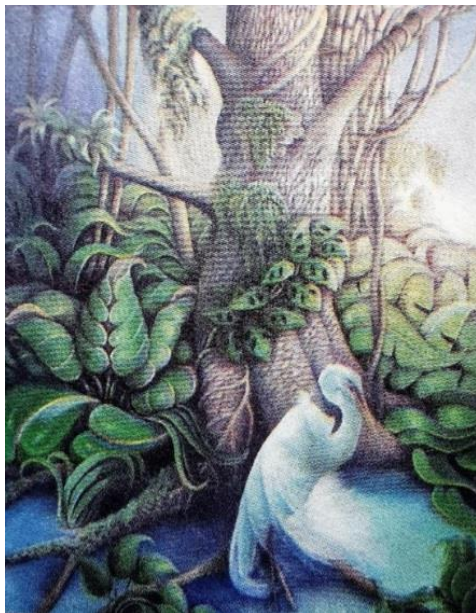
Ugate nigué itire, itire jogrä güi kribiti. Amlen nebe itibe, ni döguai, nguarabe se krere abogo ve nebe mrä, bi niguen arato guä amlen kise miribata kitigäta ja jiöbiti küguen. O oto ngarabe ye mialingäta ja jiöbiti ninin, nigüitdetda ja jiöbiti kä ngö nibigä klugube kä nguidite be oguäte. Kontdi nebe, kä gui nögaingä degä amlen tä nünalingo güitio ne ngüre bata, kä guí ngüen bití amlen ju ñácara, kä nguarabe. Nebe abogo degä niguita ta, nebe kabre jabata niguitatre.

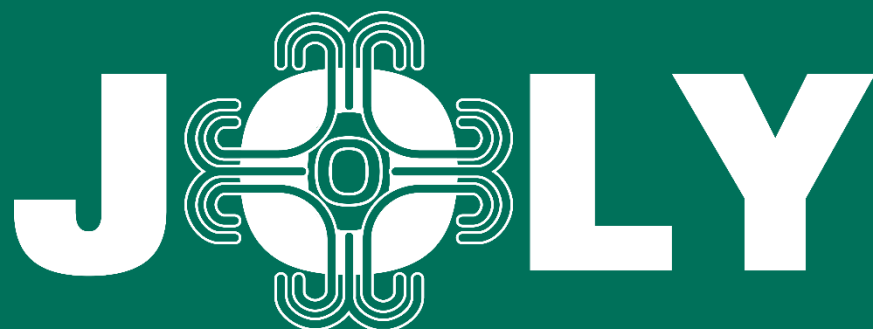

Nibita griete amlen ngäbägre güi se krere nigui möta ñöbata, kita vetegä guägrä kägüe ninin ;Aite! gua kiabe tä kuite ñötö möta yera ninin kue, niguitre mie ñöräre amlen ñöoguä jübagrä möta se krere te driga krigribe tonlin kuite. Ni guitre vetegä gua karitre kue bití kuititre kue gua nigüi griere, yare bata aibe kägüe kitigä jogrä. Nebe röäre abogo nigui mundiare, nibi ja ügalinte girere jüdrete temen ngrí kraire jite kontdi nigüi krere jogrä, ne abogo tä kälimen.

Nebe güi abogo nigui juben möta, ñákara, kä nibi ulire kue. Mia nigui ñäräre amlen ñákara möta, jä be krií kuekuebe ñöoguäte, ne amlen kuiti järe möta Mironombo, Cronombogüe. Kügüe nögalingä krörö meguera kädrie ngäbe güe temen.

Kä de amlen rügueita nire jogrä nienri dera ngäbe güe. Tä nire akua kuitalin bä genen abogo bata tä kueguebe nie.

Luz Graciela

CONTENIDO DE DOMINIO PUBLICO
PUBLIC DOMAIN CONTENT

